

บทความวิจัย

ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก

กนกวรรณ โคกทอง¹ ส.บ., อาริรัตน์ จันผง¹ ส.บ., อาจันต์ สงทับ^{2*} ส.ด.

Received: June 3, 2021

Revised: June 27, 2021

Accepted: July 27, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 205 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทักษะคิดเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นส่วนหนึ่งของแบบทดสอบความรู้ด้วย KR-20 เท่ากับ 0.74 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดทัศนคติ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เท่ากับ 0.86 0.87 และ 0.91 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Binary logistic regression โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง ร้อยละ 53.2 ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับไม่ต่ำร้อยละ 59.0 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนอยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 54.2 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.0 ความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับร้อยละ 64.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชาย (Adj OR = 3.87, 95%CI = 1.36-11.00) สถานภาพสมรสคู่ของพ่อแม่ (Adj OR = 2.53, 95%CI = 1.11-5.76) พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนในระดับไม่ดี (Adj OR = 6.35, 95%CI = 1.53-26.39) และการเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับปานกลางและระดับง่าย (Adj OR = 9.35, 95%CI = 2.53-24.48, Adj OR = 2.63, 95%CI = 1.13-9.09 ตามลำดับ) ดังนั้น สถานับนการศึกษาควรจัดโปรแกรมให้นักศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดการดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งนักศึกษาควรได้รับการกระตุ้นการเพิ่มทักษะชีวิตเพื่อให้เข้าใจโทษของการเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความชุก นักศึกษาระดับปริญญาตรี

¹ นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

* ผู้รับผิดชอบบทความ: ar_song@yahoo.com

Prevalence and factors affecting alcohol drinking among undergraduate students at a university, Phitsanulok Province

Kanokwan Kokthong¹ B.P.H, Arirat Janphong¹ B.P.H, Archin Songthap^{2,*} Ph.D.

ABSTRACT

This analytical cross-sectional research aimed to determine prevalence and factors affecting alcohol drinking among undergraduate students at a university, Phitsanulok Province. The subjects were 205 undergraduate students, which were selected using the stratified random sampling technique. Research tool employed for data collection was a questionnaire. It consisted of 6 parts including personal information, knowledge about alcohol drinking, attitude about alcohol drinking, alcohol drinking behavior of friends, accessing to trading sources of alcoholic beverages, and alcohol drinking. Reliability for knowledge tested by KR-20 was 0.74. Reliability of questionnaire for attitude, alcohol drinking behavior of friends, and accessing to trading sources of alcoholic beverages were 0.86, 0.87, and 0.91, respectively. The statistics used for data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, and binary logistic regression. Significant level was considered at 0.05.

Results revealed that 53.2% of the samples had a high level of knowledge about alcohol drinking and 59.0% had a low level of attitude toward alcohol drinking. Approximately 54% of friends showed alcohol consumption behavior at moderate level and 58% of the samples accessed to trading sources of alcoholic beverages at moderate level. Prevalence of alcohol drinking was observed at 64.9 %. Factors affecting alcohol drinking were male (Adj OR = 3.87, 95%CI = 1.36-11.00), marital status of parents as married (Adj OR = 2.53, 95%CI = 1.11-5.76), alcohol drinking behavior of friends at low level (Adj OR = 6.35, 95%CI = 1.53-26.39), accessing to trading sources of alcoholic beverages in moderate and easy levels (Adj OR = 9.35, 95%CI = 2.53-24.48, Adj OR = 2.63, 95%CI = 1.13-9.09, respectively). Therefore, educational institute should provide a program for changing behavior to reduce alcohol drinking. Moreover, students should be motivated to increase life-skill to be aware of the disadvantage of accessing to trading sources of alcoholic beverages.

Keywords: Alcohol drinking, Prevalence, Undergraduate students

¹ Student in the Bachelor of Public Health Program, Faculty of Public Health, Naresuan University

² Assistant Professor, Faculty of Public Health, Naresuan University

* Corresponding author: ar_song@yahoo.com

บทนำ

ปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายในเกือบทุกประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทยผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริโภคได้ ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์กฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับบุคคลเหล่านี้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) รายงานว่า ประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกาดื่มแอลกอฮอล์สูงถึงร้อยละ 80.0 ส่วนคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ย 43.9 กรัมต่อคนต่อปีเป็นอันดับที่ 41 ของโลก คนไทยบริโภคสุรากลั่นซึ่งเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันดับ 6 ของโลก องค์การอนามัยโลกได้จัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1 ใน 10 ของโลก หรืออัตราการดื่มร้อยละ 30.0 โดยคนไทยดื่มเบียร์มากที่สุด รองลงมาเป็นสุรากลั่น และหากเปรียบเทียบการดื่มกับประเทศในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันดับ 3 รองมาจากประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ (WHO, 2020)

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพในเชิงลบมากกว่าเชิงบวกหลายสิบเท่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรค และความบาดเจ็บเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ โรคทางระบบประสาท โรคเมเร็ง โรคหลอดเลือดและหัวใจ โรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคตับอ่อนอักเสบเฉียบพลัน โรคเบาหวาน โรคตับอักเสบ โรคตับแข็ง เป็นต้น และทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณปีละ 3.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของการตายทั้งหมดทั่วโลก นอกจากปัญหาด้านสุขภาพแล้ว ยังพบปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การทะเลาะเบาะแว้งในครัวเรือนและปัญหาอาชญากรรม (Chaisong & Thammarungsri, 2017) องค์การอนามัยโลกยังระบุว่าประชากรโลกที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยปีละ 6.2 ลิตร ชาวยุโรปดื่มสุรามากที่สุดของโลก ร้อยละ 25.0 ของผู้ชายทั้งประเทศเสียชีวิตก่อนถึงอายุ 50 ปี เนื่องจากการดื่มสุรามากเกินไป อย่างไรก็ตาม

แนวโน้มการดื่มสุราในภูมิภาคยุโรป แอฟริกา อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ค่อนข้างทรงตัว แต่จะเพิ่มขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแปซิฟิกตะวันตก (WHO, 2021)

จากสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ทำให้เกิดการสูญเสียและส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม แอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมปัญหาอาชญากรรมและการเกิดอุบัติเหตุ องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่าประเทศไทยมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอันดับ 2 ก่อให้เกิดภาระโรคสูงถึงร้อยละ 10 ของภาระโรคทั้งหมด และเมื่อประเมินเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจ พบว่ามีมูลค่าสูงถึง 1.51 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 1.97 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Health Systems Research Institute, 2017)

ความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงปี 2557-2560 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือจากร้อยละ 53.0 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 55.9 ในปี 2560 ในส่วนของประชากรชายนั้น ความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเล็กน้อย คือจากร้อยละ 54.5 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 53.4 ในปี 2560 แม้ว่าความชุกการดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงจะไม่สูงมาก แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในช่วงที่ผ่านมา คือจากร้อยละ 9.8 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2560 การดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไปมีทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 15.9 ล้านคน (ร้อยละ 28.4) โดยเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ 6.98 ล้านคน (ร้อยละ 12.5) และเป็นผู้ที่ดื่มนานๆ ครั้ง 8.91 ล้านคน (ร้อยละ 15.9) กลุ่มอายุ 25-44 ปี มีอัตราการดื่มสุราสูงสุด (ร้อยละ 36.0) กลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 45-49 ปี มีอัตราการดื่มสุราใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 33.5 และ 31.1 ตามลำดับ) กลุ่มผู้สูงวัย (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการดื่มสุราร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการดื่มสุรต่ำสุด (ร้อยละ 13.6) (Center of Alcohol Studies, 2019)

ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา มีผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น สุขภาพ การดำเนินชีวิตประจำวันและปัญหาของสังคม ปัจจุบันกลุ่มนักศึกษาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อที่เปลี่ยนจากวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น สามารถเข้าถึงการซื้อขายได้ง่ายขึ้นเพราะมีอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ จึงทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ การเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เช่น การคบเพื่อน ความต้องการความเป็นอิสระ ทำให้เกิดความกล้าในการตัดสินใจด้วยตนเอง และอาจนำไปสู่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา ส่งผลเสียตามมามากมาย เช่น โรคอ้วน ความดันโลหิตสูง ความผิดปกติของสมอง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อุบัติเหตุบนท้องถนน ผลการเรียนตกต่ำ และการติดสุรา อีกทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลกระทบทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ในการใช้ชีวิตประจำวัน และการเรียน เนื่องจากนักศึกษาบางกลุ่ม หรือบางคนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ในระหว่างที่ศึกษาเล่าเรียน ขาดระเบียบวินัย เทียวดึก ดื่นสาย ไม่เข้าเรียน ไม่ส่งงาน จนทำให้หมดสิทธิ์สอบ ไม่สามารถเรียนจบได้ตามเวลาที่กำหนด (Phromkrathok & Chomnirat, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่พบ ได้แก่ อายุ (Suwanaphant, Khotnala, Assana, Phajan, & Jaliyanidchakun, 2019) เพศ (Kusoom & Thongvichean, 2019) รายได้ (Phattharapomphisian, 2017) ผลการเรียน และระดับชั้นการศึกษา (Hashim, Lerdswansri, & Srihera, 2017) ความรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ (Khiewkhem, Yoosook, Thongkum, Mueangkao, & Homthong, 2019) ทศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ (Niyakit, 2016) อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน (Chaikan & Chaikan, 2017) สถานภาพสมรสของพ่อแม่ (Kuha, 2015) การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Saelim, Moopayak, & Suwonnaroop, 2017; Chaipasub, Chaiphaphong, Phankham, & Kongkham, 2019) เป็นต้น จากการศึกษที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามีเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่พบในเขตกรุงเทพมหานครและภาคอื่นๆ แต่ยังไม่พบ

การศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่างซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันกับพื้นที่อื่นๆ

เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเป็นวัยที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นและกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี หากไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเองได้ก็จะเกิดปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และอาจส่งผลต่อการเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ประกอบกับพื้นที่ที่ศึกษาแวดล้อมไปด้วยแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมากและยังไม่พบการศึกษาค้นคว้าของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในพื้นที่ศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากข้อมูลด้านนี้ยังมีจำกัด ดังนั้น ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตราย หรือผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการสร้างความตระหนัก เพื่อการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยังช่วยสร้างเสริมให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก

สมมุติฐานการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน และการเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Analytical cross-sectional study) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง เดือนตุลาคม 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2562 ภาคปกติ จำนวน 1,836 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2562 ภาคปกติ จำนวน 205 คน คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรที่ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนกรณีทราบประชากร โดยกำหนดความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาจากการศึกษาที่ผ่านมาเท่ากับร้อยละ 65.0 (Kusoom & Thongvichean, 2019) และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนความชุกระหว่างของประชากรกับของกลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยยอมให้เกิดขึ้นในการศึกษาเท่ากับ 0.065 (d) และกำหนดค่าแอลฟา (α) ที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่าง 187 คน และผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญเสีย รวมกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ 205 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เป็นผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3-4 ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทั้งเพศหญิงและชาย เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมวิจัยและมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เกณฑ์การคัดออก ได้แก่ ไม่สามารถมาในวันนัดหมายได้ ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ในระหว่างดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และย้ายออกจากมหาวิทยาลัยระหว่างการดำเนินการวิจัย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการคัดเลือกแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มสาขา 3 กลุ่มสาขา คือ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำการคัดเลือก 2 คณะจากแต่ละกลุ่มสาขาเพื่อเป็นตัวแทนโดยวิธีการสุ่มแบบง่ายได้แก่ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์

คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร และศึกษาดุริยางค์และนาฏศิลป์ 3 และ 4 ของแต่ละคณะ จากนั้นคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรของนักศึกษาแต่ละคณะและชั้นปีแล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ จนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี กลุ่มสาขาที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา สถานภาพสมรสของพ่อแม่ เป็นลักษณะคำถามเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นลักษณะแบบสอบถามให้เลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ จำนวน 15 ข้อ โดยให้คะแนนคือตอบถูกได้ 1 คะแนนตอบผิดได้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนมาแบ่งเป็น 3 ระดับ (Bloom, 1975) คือ ระดับต่ำ (0-8 คะแนน) ระดับปานกลาง (9-11 คะแนน) และระดับสูง (12-15 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้คะแนนจาก 5 ถึง 1 คะแนน แบ่งคะแนนเฉลี่ยทัศนคติออกเป็น 2 ระดับ (Best & Kahn, 1986) ได้แก่ ระดับไม่ดี (1.00-3.00 คะแนน) ระดับดี (3.01-5.00 คะแนน)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน จำนวน 10 ข้อ เป็นลักษณะแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่เคย โดยให้คะแนนจาก 5 ถึง 1 คะแนน และแบ่งคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน

ออกเป็น 3 ระดับ (Best & Kahn, 1986) ระดับไม่ดี (1.00-2.33 คะแนน) ระดับพอใช้ (2.34-3.37 คะแนน) ระดับดี (3.38-5.00 คะแนน)

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ไม่แน่ใจ น้อย และน้อยที่สุด โดยให้คะแนนจาก 5 ถึง 1 คะแนน แบ่งคะแนนเฉลี่ยการเข้าถึงแหล่งซื้อขายออกเป็น 3 ระดับ (Best & Kahn, 1986) ได้แก่ ระดับยาก (1.00-2.33 คะแนน) ระดับปานกลาง (2.34 - 3.37 คะแนน) และระดับง่าย (3.38-5.00 คะแนน)

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์จำนวน 1 ข้อ เป็นลักษณะข้อคำถามชนิดเลือกตอบ คือ เคยตีมและไม่เคยตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา โดยกำหนดค่าเท่ากับ 1 สำหรับการตอบเคยตีม และ 0 สำหรับไม่เคยตีม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะวิจัยทำการออกแบบเครื่องมือและนำเครื่องมือไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นจึงนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและความเหมาะสม จากนั้นนำไปทดลองสอบถามกับนักศึกษาอิกมมหาวิทยาลัยจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ใช้วิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder & Richardson, 1937) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดทัศนคติพฤติกรรมการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายและสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เท่ากับ 0.86, 0.87 และ 0.91 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม หลังจากได้หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้วผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการ

เก็บข้อมูลจากผู้แทนนิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคม ชั้นปีที่ 3-4 แต่ละกลุ่มสาขาเพื่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงเรื่องวัตถุประสงค์และการเข้าร่วมโครงการโดยการเชิญไปยินยอม หลังจากกลุ่มตัวอย่างยินยอมที่จะเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยรอแบบสอบถามคืนพร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดเรียบร้อยแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ทัศนคติเกี่ยวกับการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ และการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์

2. สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ Binary logistic regression ใช้สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ นำเสนอด้วยค่า Adjusted odds ratio (Adj OR) และช่วงของความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (95% Confidence Interval: 95% CI) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ด้วยสถิติ Binary logistic regression ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทุกตัวแปรที่ศึกษา มาเข้าสมการ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี กลุ่มสาขาที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของเพื่อน และการเข้าถึงแหล่งซื้อขาย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการเห็นชอบให้ดำเนินการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (IRB: P30035/2563 ลงวันที่ 13

กรกฎาคม 2563) คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัคร เมื่อผ่านการเห็นชอบ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัครโดยได้นำตัวเพื่อชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยแก่อาสาสมัครให้รับทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งขอความยินยอมเข้าร่วมโครงการและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยชี้แจงสิทธิที่อาสาสมัครสามารถเข้าร่วมการวิจัยหรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้โดยไม่มีผลใดๆ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่อาสาสมัครและคณะผู้วิจัยเสนอการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 77.1 อายุ 21 ปี ร้อยละ 44.9 อายุต่ำสุด 20 ปี และอายุสูงสุด 23 ปี และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับ

2.51-3.25 ร้อยละ 57.1 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 55.1 เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 55.1 สถานภาพของพ่อแม่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 64.9 โดยรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยมากกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 57.6

2. ความรู้ทัศนคติ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย และการดื่มแอลกอฮอล์

ในภาพรวม คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 11.42 (S.D. = 2.25) จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากร้อยละ 53.2 คะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 2.92 (S.D. = 0.63) ทัศนคติไม่ดื่มร้อยละ 59.0 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนเท่ากับ 2.77 (S.D. = 0.95) พฤติกรรมการดื่มในระดับพอใช้ร้อยละ 54.2 และความชุกการดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 64.9 (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มแอลกอฮอล์ (n = 205)

ตัวแปร/ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
ความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	
ต่ำ (0-8 คะแนน)	15 (7.3)
ปานกลาง (9-11 คะแนน)	81 (39.5)
สูง (12-15 คะแนน)	109 (53.2)
Mean (S.D.) = 11.42 (2.25)	
ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	
ไม่ดี (1.00-3.00 คะแนน)	121 (59.0)
ดี (3.01-5.00 คะแนน)	84 (41.0)
Mean (S.D.) = 2.92 (0.63)	
พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน	
ไม่ดี (1.00-2.33 คะแนน)	73 (35.6)
พอใช้ (2.34-3.37 คะแนน)	111 (54.2)
ดี (3.38-5.00 คะแนน)	21 (10.2)
Mean (S.D.) = 2.77 (0.95)	
การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	
ยาก (1.00-2.33 คะแนน)	36 (17.6)
ปานกลาง (2.34-3.37 คะแนน)	119 (58.0)
ง่าย (3.38-5.00 คะแนน)	50 (20.4)
Mean (S.D.) = 2.96 (0.77)	
ความชุกการดื่มแอลกอฮอล์	
ดื่ม	133 (64.9)
ไม่ดื่ม	72 (35.1)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชาย มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง 3.87 เท่า (95%CI = 1.36-11.00) นักศึกษาที่พ่อแม่มีสถานภาพคู่มิมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักศึกษาที่พ่อแม่มีสถานภาพหม้าย หย่า แยก 2.53 เท่า (95%CI = 1.11-5.76) นักศึกษาที่เพื่อนมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับไม่ดีมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักศึกษาที่เพื่อนมี

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับดี 6.35 เท่า (95%CI = 1.53-26.39) และนักศึกษาที่เข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง และระดับง่ายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักศึกษาที่เข้าถึงในระดับยาก (95%CI = 2.53-24.48, 95%CI = 1.13-9.09 ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยอายุ ชั้นปี กลุ่มสาขาที่เรียน เกรดเฉลี่ยความรู้ ทักษะคติ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ (ตาราง 2)

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n = 205)

ปัจจัย	Adjusted OR (95%CI)
เพศ	
หญิง	อ้างอิง
ชาย	3.87 (1.36-11.00)*
อายุ	
ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	อ้างอิง
น้อยกว่า 21 ปี	2.16 (0.85-5.50)
ชั้นปีที่	
4	อ้างอิง
3	2.55 (0.99-6.50)
เกรดเฉลี่ย	
ตั้งแต่ 2.50	อ้างอิง
น้อยกว่า 2.50	0.77 (0.32-1.84)
กลุ่มสาขาที่เรียน	
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	อ้างอิง
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	2.16 (0.85-5.50)
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.81 (0.29-2.24)
ระดับความรู้	
สูง	อ้างอิง
ปานกลาง	4.49 (0.87-23.14)
ต่ำ	1.10 (0.50-2.44)
ทัศนคติ	
ดี	อ้างอิง
ไม่ดี	0.80 (0.37-1.72)
พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน	
ดี	อ้างอิง
พอใช้	0.69 (0.18-21.64)
ไม่ดี	6.35 (1.53-26.39)*
สถานภาพสมรสของพ่อแม่	
หม้าย/หย่า/แยก	อ้างอิง
คู่	2.53 (1.11-5.76)*

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (n = 205) (ต่อ)

ปัจจัย	Adjusted OR (95%CI)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป	อ้างอิง
น้อยกว่า 5,000 บาท	0.74 (0.34-1.61)
การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย	
ยาก	อ้างอิง
ปานกลาง	9.35 (2.53-24.48)*
ง่าย	2.63 (1.13-9.09)*

*p-value < 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาครั้งนี้เท่ากับการศึกษาของ Kusoom & Thongvichean (2019) คือร้อยละ 64.9 ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมสูบบุหรี่และดื่มสุราของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนครราชสีมา พบความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับร้อยละ 64.9 ซึ่งเท่ากันกับการศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีลักษณะด้านอายุที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมีอายุระหว่าง 18-24 ปี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบความชุกที่ค่อนข้างสูงมาก อาจเนื่องจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้มีสถานที่ที่มีแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงค่อนข้างมากทำให้นักศึกษามีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย การเข้าถึงแหล่งซื้อขายได้ง่ายเป็นการเพิ่มโอกาสการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากยิ่งขึ้น (Chaipasub et al., 2019) อย่างไรก็ตามความชุกของการศึกษาครั้งนี้สูงกว่าการศึกษาของ Chaikan & Chaikan (2017) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบความชุกเพียงร้อยละ 21.4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายได้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ซึ่งรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มากกว่า 7,000 บาทถึงร้อยละ 34.1 ส่วนการศึกษาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 4,000 บาท ร้อยละ 27.2 และไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน จึงต้องลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เพศชาย (Adj OR = 3.87, 95%CI = 1.36-11.00) สถานภาพคู่ของพ่อแม่ (Adj OR = 2.53, 95%CI = 1.11-5.76) พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนในระดับไม่ดี (Adj OR = 6.35, 95%CI = 1.53-26.39) และการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับปานกลางและระดับง่าย (Adj OR = 9.35, 95%CI = 2.53-24.48, Adj OR = 2.63, 95%CI = 1.13-9.09 ตามลำดับ)

เพศชายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kittinorarat (2011) ที่ทำการศึกษานักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครพบว่ากลุ่มที่ดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุประมาณ 21 ปี ซึ่งอธิบายได้ว่าวัฒนธรรมทางสังคมยอมรับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงพบว่าพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเพศชายมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้เพศชายยังเป็นเพศที่ชอบการอยากลอง รักการสนุก การแสดงออกในกลุ่มเพื่อน

เพื่อการยอมรับ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ดังนั้น ความเป็นเพศชายกับการดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นเรื่องธรรมดาในสังคม (Polchaeng, 2012)

นักศึกษาระดับปริญญาตรีของการศึกษารุ่นนี้ที่สถานภาพสมรสของพ่อแม่อยู่ด้วยกันมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่เป็นหม้าย หย่าร้าง หรือเลิก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Niyakit (2016) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สัมพันธภาพที่ดีของครอบครัวมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าสัมพันธภาพที่ดีของครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันและเป็นบุคคลใกล้ชิด เมื่อครอบครัวมีความสุข มักมีการเลี้ยงดูลูกในโอกาสสำคัญ เช่น การฉลองวันเกิด การขึ้นบ้านใหม่ การสำเร็จการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแอลกอฮอล์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่นำมาเป็นส่วนประกอบ สมาชิกในครอบครัวมานั่งดื่มฉลองกัน การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีส่งผลให้คนในครอบครัวเข้าไปสัมผัสกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น อาจทำให้ลูกๆ ได้เห็นพ่อแม่เป็นแบบอย่างของการดื่ม (Hashim et al., 2017) แม้ลูกๆ บางคนยังดื่มไม่เป็นแต่ผู้ใหญ่ยื่นโอกาสให้ก็เลยอยากลอง เมื่อได้มีโอกาสมาอยู่นอกบ้าน เช่น มาเรียนหนังสือจึงอยากทดลองดื่มกับเพื่อนๆ บ้าง โดยเฉพาะในโอกาสฉลองวันเกิดของตนเองและของเพื่อน หรือจากหลังสอบเสร็จ เป็นต้น (Center for Addiction Psychiatry, Department of Psychiatry and Neurology, Phramongkutklao Hospital, 2017) ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นข้อเท็จจริงของวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ (Snap shot) ดังนั้น เมื่อเวลาเปลี่ยนไปช่วงเวลา (Period effect) อาจจะส่งผลต่อการศึกษาได้

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนในระดับไม่ดื่มมีโอกาสเพิ่มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นอิทธิพลจากเพื่อนสอดคล้องกับการศึกษาของ Pechsuk (2014) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทำนายที่จะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า อิทธิพลจากเพื่อนมีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของ

นักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนสนิทที่ดื่มเก่งมักจะชวนเพื่อนๆ ในกลุ่มเดียวกันออกไปดื่มเลี้ยงฉลองในโอกาสต่างๆ ทั้งคนที่เคยดื่มและคนที่ยังไม่เคยดื่มก็อยากลองดื่มกับกลุ่มเพื่อนๆ ด้วยกันเพื่อความสนุกสนาน หลังจากนั้นเมื่อมีโอกาสกลุ่มเพื่อนเหล่านี้ก็จะนัดออกไปดื่มอยู่เรื่อยๆ ทำให้มีโอกาสดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับปานกลางและง่ายมีโอกาสเพิ่มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการศึกษารุ่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phromkrathok & Chomnirat (2020) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชุมชนเขตชานเมืองจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคอีสานของประเทศไทย พบว่าการเข้าถึงแหล่งซื้อขายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหากชุมชนใกล้เคียงหรือรอบๆ มหาวิทยาลัยมีร้านค้า ร้านชำ ร้านสะดวกซื้อและสถานบันเทิงที่มีการให้บริการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะทำให้นักศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้นสามารถเข้าถึงได้สะดวกและง่าย ส่งผลให้มีแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น (Saelim et al., 2017)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้มีแหล่งการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่รอบๆ เป็นจำนวนมากทำให้นักศึกษามีโอกาสเข้าถึงแหล่งซื้อขายเหล่านั้นได้ง่าย สถาบันการศึกษาควรณรงค์และให้ความรู้เรื่องโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และควรกำหนดบทลงโทษที่เข้มงวดหากนักศึกษานำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในสถาบันการศึกษา และควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเรื่องโทษการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงทักษะการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

2. เนื่องจากการศึกษา พบว่า เพศชายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง ดังนั้น สถาบันการศึกษาแห่งนี้ควรสนับสนุนการจัดตั้งชมรมต่างๆ เช่น

ชมรมการออกกำลังกาย ชมรมกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ ชมรมดนตรี เพื่อนำเวลาว่างของนักศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด โดยให้นักศึกษาชายได้แสดงบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. สำหรับนักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนมีผลต่อการเรียนหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน อาจารย์ที่ปรึกษาควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการศึกษาค้นคว้ามาต่อยอดเพื่อทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายสาเหตุปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาของสถาบันศึกษาแห่งนี้

2. เนื่องจากความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาแห่งนี้มีค่อนข้างสูง จึงควรนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบจำลองหรือโปรแกรมสำหรับการรณรงค์เพื่อลดความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในสถาบันศึกษาแห่งนี้ หากประสบผลสำเร็จสามารถนำแบบจำลองหรือโปรแกรมไปใช้ในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยขอขอบคุณคณะผู้บริหารและคณาจารย์กลุ่มสาขาต่าง ๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูลเพื่อให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

Best, J. W., & Kahn, J. V. (1986). *Research in education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Bloom, B. S. (1975). *Taxonomy of Education*. New York: Avid McKay Company.

Center for Addiction Psychiatry, Department of Psychiatry and Neurology, Phramongkutklao Hospital. (2017). *Alcohol consulting: Analysis of the relation between alcohol drinking of parents and kids*. Bangkok: Phramongkutklao Hospital. (in Thai)

Center of Alcohol Studies. (2019). *Situation report: Alcohol consumption in Thai society in 2017*. Bangkok: Sahamit press. (in Thai)

Chaikan, A., & Chaikan, A. (2017). Alcohol drinking behaviors among undergraduate students of Pranakhon Si Ayutthaya. *Journal of Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 7(1), 103-113. (in Thai)

Chaipasub, C., Chaiphaphong, S., Phankham, O., & Kongkham, I. (2019) Alcohol consumption behavior of tertiary students in Mueang, Phayao Province. *The Journal of Sirindhornparithat*, 20(1), 76-83. (in Thai)

Chaisong, S., & Thammarungsri, T. (2017). *Alcohol policy in Thailand: Results from the National Survey Wave I Report 2017*. Nonthaburi: Alcohol Policy Research Group, Health Promotion Research Center, International Health Policy Programme, Ministry of Public Health. (in Thai)

Hashim, S., Lerdsuwansri, R., & Srihera, R. (2017). Factor affecting to senior high school alcohol drinking in Pathum Thani Province. *Thai Journal of Science and Technology*, 6(1), 1-10. (in Thai)

Health Systems Research Institute. (2017). *Health system research for better quality of life of people: Annual report 2017*. Nonthaburi: Health Systems Research Institute. (in Thai)

- Khiewkhern, S., Yoosook, W., Thongkum, W., Mueangkao, P., & Homthong, S. (2019). The predictive factors for alcohol consumption among students in the higher education. *Journal of Science and Technology Mahasarakham University* 38(2), 158-167. (in Thai)
- Kittinorarat, J. (2011). *Factors related to alcohol drinking among higher education students in Bangkok area*. Bangkok: Center of Alcohol Studies, Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937) The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2, 151-160.
- Kuha, P. (2015). *Factors related to alcohol drinking of female undergraduate university students, Chiang Mai Province*. Thesis of Master of Public Health, Chiang Mai University, Chiang Mai. (in Thai)
- Kusoom, W., & Thongvichean, S. (2019). Smoking and alcohol consumption behaviors among undergraduate students in Bangkok Metropolitan and Nakhon Ratchasima Province. *Thai Journal of Nursing*, 68(4), 30-38. (in Thai)
- Niyakit, S. (2016). Factors related to alcohol drinking behavioral of the people in Rainoi Sub-district, Meuang District, Ubon Ratchathani Province. *Journal of the Office of DPC 7 Khon Kaen* 14(2), 16-32. (in Thai)
- Pechsuk, R. (2014). Factors predicting the intension to alcohol consumption of Suan Dusit Rajabhat University Students in Bangkok Province. *Christian University of Thailand Journal*, 22(2), 250-259. (in Thai)
- Phattharapornphisan, K. (2017). *The behavior and the influents factors affected to alcohol drinks behavior of in government and private university*. Thesis of Master of Economic, Dhurakit Pundit University, Bangkok. (in Thai)
- Phromkrathok, K., & Chomnirat, W. (2020). Alcohol consumption among adolescents at a suburb one province Northeastern Thailand. *Journal of Nursing and Health Care*, 38(3), 22-31. (in Thai)
- Polchaeng, K. (2012). *Factors influencing alcohol drinking among undergraduate students in Bangkok*. Thesis of Master of Business Management, Sripatum University, Bangkok. (in Thai)
- Saelim, S., Moopayak, K., & Suwonnaroop, N. (2017). Factors related to alcohol drinking behavior of adolescents. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 37(3), 25-36. (in Thai)
- Suwanaphant, K., Khotnala, F., Assana, S., Phajan, T., & Jaliyawanidchakun, P. (2019). Prevalence and factors associated with alcohol consumption among high school students of high school in Chaiyaphum Province. *Thai Journal of Public Health and Health Sciences*, 2(2), 1-13. (in Thai)
- World Health Organization. (2020). *World population review: Alcohol consumption by country 2020*. Retrieved January 5, 2021, from <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/alcohol-consumption-by-country>.
- World Health Organization. (2021). *World population review: Alcoholism by country 2021*. Retrieved January 5, 2021, from <https://worldpopulationreview.com/countryrankings/alcohol-consumption-by-country>.